

Ivan Bodrožić – Tihomila Ćorluka
ČISTAČI DUHOVNOG OTPADA. DOPRINOS TEOLOGIJI
SVEĆENIŠTVA

*Cleaners of Spiritual Waste. Contribution to the Theology of the
Priesthood*

UDK: 364.622+159.923.38
27-423.79+27-67
2-543.3+27-549]:2-185.57
591.574: 27-187.3

Pregledni rad
Review article

Primljeno 5/2024

151

Sažetak

U ovom članku autori obrađuju ulogu svećenika kao čistača duhovnog otpada iz duša vjernika. Rad se sastoji od pet dijelova. Prvi dio pokazuje da je grijeh nečistoća koja proizlazi iz otpora Bogu, što je vidljivo iz Jakovljeve poslanice, crkvenih otaca i Poslanice Efežanima svetoga Pavla. A da se grešnici čiste snagom Kristovih zasluga, autori pobliže izlažu u drugom poglavlju. Isto tako pokazuju da je praksa čišćenja od grijeha postojala već kod Židova, kako je opisano u propisima Petoknjižja, kojima se posebno bavi pisac Poslanice Hebrejima, u kojoj je lik Krista Velikog svećenika opisao kao onoga koji je ispunio sve davne žrtve, te je time i ispunio službu očišćenja. On je svojoj Crkvi ostavio sakrament čišćenja, pri čemu najodgovorniju ulogu imaju svećenici kao dionici službe čišćenja, ističu autori u trećem poglavlju. Svećenici koji djeluju u ime Krista, Velikog svećenika, ni sami nisu bez ljudskih slabosti i nečistoća te ni oni ne postižu čistoću samo snagom svoje ljudskosti, nego kroz zajedništvo s Bogom u sakramentu pomirenja. Svećenik mora posjedovati mnoge kreposti da bi vršio povjerenju službu čišćenja duša, što autori istražuju u četvrtom poglavlju ukazujući na to da bi svećenici trebali imati iskustvo vlastitog očišćenja kako bi mogli vjernike bolje čistiti od grijeha. Ističući da je čovjek nečist, čak i ako nije počinio nikakav drugi grijeh, jer nije u zajedništvu s Bogom, izvorom čistoće, zadaća je svećenika ne samo formalno ili mehaničko čišćenje već uvođenje i ucjepljivanje u zajedništvo s milosrdnim Bogom. Naposljetku, u zadnjem poglavlju autori upozoravaju na činjenicu da uloga dušobrižnika

postaje administrativna ako oni zanemaruju vlastitu pobožnost poradi čega ne mogu kvalitetno vršiti povjereno poslanje ispovijedanja.

Ključne riječi: *Svećenici, svećeništvo, sakrament pokore, grijesi, čišćenje duše.*

UVOD

Svećenički poziv i poslanje toliko su složeni i višestruki da ih je potrebno produbljivati iz više kutova kako bi se bolje upoznali i razumjeli. Poradi toga svećenički se poziv može usporediti sa zanimanjima poznatim u današnjem svijetu te time približiti njegov lik ljudima služeći se slikama svoga vremena, ali posebno ističući da te slike pretpostavljaju i svetopisamski govor upravo tim istim slikovitim jezikom. Tako se na primjer može svećenika usporediti s bankarom, govornikom, apsolutistom ili pak reformatorom¹ te na tragu tih usporedba jezikom današnjega vremena steći jasniji uvid u bit svećeničkog poslanja i služenja.

Uz navedene slike o kojima se pisalo, vjerujemo da nije suvišno poslužiti se i analogijom svećenika kao društvenog djelatnika koji je zadužen čistiti otpad iz društvenoga okruženja te tako promišljati o svećeniku kao čistaču duša. Naime, u naše vrijeme u svim gradovima pa i u malim mjestima postoje ljudi koji su zaduženi za čistoću i red u okolišu. Oni su odgovorni za uklanjanje onog najneugodnijeg, a to je otpad, nečistoća, prljavština, smeće. Ali kad govorimo o svećeniku kao onomu tko čisti otpad, onda pod riječju otpad mislimo na onaj moralni otpad. Moralno teološko određenje pojma otpada možemo smatrati najnepoželjenijim rezultatom procesa stvaranja, u kojem je Stvoritelj naposljetku doživio poraz, a odgovornost pripisujemo čovjeku.²

---

¹ Više o tome u: Ivan Bodrožić, *Svećeniče, upoznaj svoje dostojanstvo*, Crkva u svijetu, Split, 2007.

² Usp. Philipp Schmitz, Grijeh i otpad. Ekološka ravnoteža i društvena bilanca, *Socijalna ekologija*, 5 (1996.) 3, 342. U ekološkom smislu, otpad je skup svega što ugrožava ekosustav i uzrokuje da svijet više ne funkcionira kao skladan univerzum. To nije samo otpad koji ugrožava okoliš i zdravlje ljudi, već i otpad koji zagađuje zrak, vodu i hranu te postaje izvor zaraznih bolesti. Kad je Bog stvarao svijet, sve je činio dobro, ali ipak je na kraju došlo i do „otpada“ grijeha time što je čovjek otpao od njega i zajedništva s njime, što je prouzrokovalo sva druga ekološka zagađenja i katastrofe.

1. GRIJEH KAO NEČISTOĆA

A da bi se moglo govoriti o svećeniku kao o čistaču koji duše oslobađa grijeha, najprije treba pokazati da je grijeh nečistoća, to jest da ne postoji samo otpad – smeće koje onečišćuje okoliš, a plod je grijeha i grešnih navika premda to ljudi ne žele uočiti i priznati, već postoji stvarnost grijeha za koju bismo po sličnosti mogli reći da je sam grijeh kao takav jedna vrsta antropološkoga otpada, koji je potom kriv i za ekološke probleme i katastrofe.³ No, prije svega, on je uzrok kaljanja same ljudske naravi, te ga se može promatrati i kroz prizmu krivnje i okaljanosti, što svoje uporište ima u Svetome pismu:

Pojmu grijeha kao krivnji i ukaljanosti Biblija dodaje i nečistoću. Jeruzalemskim stanovnicima Bog nudi oslobođenje od „grijeha i nečistoće” (Zah 13, 1). Cijela služba u starozavjetnom Svetištu bila je usmjerena na rješavanje individualnog i kolektivnog bezakonja i nečistoće u Izraelu. U Novome zavjetu Pavao govori o Bogu koji je ljude „preko pohota njihovih srdaca predao nečistoći, tako da sami obeščašćuju svoja tjelesa” (Rim 1,24). Malo dalje apostol govori o seksualnim grijesima kao „nečistoći i bezakonju – do bezakonja” i poziva novokrštene vjernike da se odvrate od te nečistoće i bezakonja i okrenu „pravednosti – do posvećenja” (Rim 6,19 – JB). U 1 Solunjanima 4,7-8 stoji da nas Bog „nije pozvao k nečistoći, nego k posvećenju” i svatko tko to zanemari i nastavlja živjeti u djelima nečistoće, ne samo što griješi protiv ljudskih bića već i protiv Boga i Svetoga Duha. Riječi prljavština, bezakonje i nečistoća, koje ukazuju na ozbiljnost grijeha koji kalja pojedinca i cjelokupnu zajednicu, naglašavaju da grijeh podrazumijeva veliku cijenu ne samo u odvajanju između Boga i ljudi već i u procesu pomirenja i otkupljenja: „I krv nas njegova Sina, Isusa, čisti od svakoga grijeha.” (1 Iv 1,7).⁴

Doista, grijeh je stvarnost koja ne pripada ljudskoj naravi kako ju je Bog zamislio i htio od iskona, već je „neprirodni” dodatak nastao kao posljedica odupiranja Bogu. Grijeh se kao nametnik nacijepio na ljudsku prirodu i teško ga je s nje odbaciti. On nije dio naravi jer ga Bog nije ni stvorio ni želio, već je kao neka

³ U govoru o grijehu često je ovaj vid premalo zastupljen. Najčešće se govori o grijehu koji drugima nanosi zlo, koji je uvreda Bogu (usp. Piet Schoonenberg, *Peccato e colpa*, u: Karl Rahner (ur.), *Sacramentum mundi. Enciclopedia Teologica*, Morcelliana, Brescia, 1976., 219–223), ali se premalo govori o grijehu kojim onaj koji ga počinja onečišćuje sama sebe te je upravo njemu potrebno očistiti se od grijeha.

⁴ Usp. John M. Fowler, *Grijeh, Biblijski pogledi*, 9 (2001.) 1 – 2, 57–58.

neprirodna izraslina koja se uhvatila na čovjeka i ne dopušta mu živjeti čistim životom. Nažalost, čovjek tu činjenicu ignorira pa je gubitak osjećaja za grijeh i za krivnju najveći grijeh današnjice, jer je suvremeni čovjek u iskušenju da ga smatra nečim naravnim ili normalnim.⁵

Kršćanski nauk o grijehu kao nečistoći ljudske duše pruža pojedincu moralni okvir unutar kojega ga zna promatrati kao štetni otpad koji ugrožava samu narav, a nije joj dopuna, kako ćemo vidjeti u nastavku. Zato se u čudorednom životu treba naučiti kako odbaciti otpad i nečistoće, to jest kako se nositi s grijehom za vlastito i za opće dobro.⁶ Iako su kršćani krštenjem očišćeni od istočnoga grijeha, sklonost grijehu ostala je kao posljedica toga velikoga grijeha.⁷ A osim što govor o grijehu kao otpadu ili o smeću nije promašen, već je kao slika koja izražava stanje ljudske grešne duše stvarna i utemeljena, a uporište ima već u Svetome pismu, kako je ispred pokazano. Isto tako u Svetome pismu smjernice su što činiti s tom nečistoćom i duhovnim smećem koje onečišćuje ljudsko biće. U tom duhu Jakovljeva poslanica izjednačuje grijeh s nečistoćom i naglašava da vjernik mora odbaciti svaku nečistoću i svaku zloću vjerujući Božjoj riječi: „Zato odbacite od sebe svaku prljavštinu i svaki ostatak zloće te krotko prihvatite Riječ koja vam je usađena i koja može spasiti vaše duše.“ (Jak 1,21).

Da je grijeh nečistoća potvrđuju i otačke slike i nauk o krštenju kao pranju kojim se ispire duša, to jest kojim se radikalno odstranjuje svaka nečistoća iz duše. Za svete oce krsna voda snagom Duha Svetoga čisti srce od svake grešne nečistoće i krštenomu daruje djetinju dušu, pri čemu već sama narav vode sugerira takvu sliku i promišljanje.⁸

---

⁵ Usp. Marijan Valković, Grijeh danas. Iskustvo, teološko vrednovanje i pastoralne posljedice, *Bogoslovska smotra*, 46 (1976.) 1 – 2, 7–24. Autor ističe neke od bitnih čimbenika suvremenoga svijeta koji utječu na krivo i nedostatno poimanje grijeha: Evolucionistički materijalizam, marksistička perspektiva, svodenje moralne problematike na psihologijsku i na „moral bez grijeha“, sociologijska i etnologijska perspektiva te ateistički oblik egzistencijalizma.

⁶ Grijeh uvijek ima i društvene i univerzalne posljedice (usp. Anselm Günthör, *Chiamata e risposta*, Edizioni Paoline, Milano, 1987., 721.).

⁷ Bernard Häring, *Kristov Zakon. Opća kršćanska moralna teologija*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1973., 84. Augustin je još iskonski grijeh promatrao, u prvom redu, kao tjelesnu požudu (*concupiscentia*), premda je, s druge strane, smatrao da je odsutnost Boga (činjenica da je čovjek lišen Božjeg posinsaštva) veliko zlo palog čovjeka.

⁸ Usp. Marijan Mandac, Krsno otajstvo u otačko doba, *Služba Božja*, 52 (2012.) 2, 149–183. Pseudo-Barnaba govori o grijehu koji onečišćuje ljudske duše i kaže da je

Činjenica je, doista, da u duhovnom ozračju ljudskoga društva postoji mnogo sadržaja koji se mogu nazvati otpadom, smećem i prljavštinom koji onečišćuju i ugrožavaju duhovni život naroda, obitelji i pojedinca. Kad se promatra „duhovni zrak“ kojeg ljudi udišu, te „duhovnu hranu“ i „duhovno piće“ kojim se hrane, razvidno je koliko nečistoće i prljavštine udišu u svjetovnome mentalitetu u kojem se živi, što se također može nazvati smećem.⁹ A kako nijedan čovjek nije imun na ono što se događa oko njega, tako prljavština iz okruženja doslovno prodire u njega i djeluje na život pojedinaca i cijeloga društva. Stoga je i sveti Pavao u svojim poslanicama (usp. Rim 13,13 i 2 Kor 12,21) govorio o grešnim sadržajima koje nudi svijet (pijanstvo, bludnost, raspuštenost, svađa i ljubomora), ističući potom da se ljudi oduju grijehu koji ih navodi na nečistoću (usp. Ef 4,19). To što Apostol veli za ondašnjega čovjek i društvo, vrijedi i danas u našem društvu i ambijentu gdje živimo i kuda se krećemo, a u kojem se čovjeku nude mnoge zaraze i bolesti duhovnoga tipa.

Ali ne samo da se Sveti pismo i sveti oci koriste slikom nečistoće i prljavštine da progovore o stvarnosti grijeha već to potvrđuje i kasnija teologija. Primjer za to je i sveti Toma Akvinski koji u svojoj Summi naučava da je teški grijeh mrlja (*macula*) koja pretpostavlja gubitak sjaja (*nitorem*) u duši.¹⁰ U svjetlu toga razumije se i nauk Tridentskog sabora pretočen u Katekizam koji je odobrio papa Pio V., a namijenjen, prije svega, župnicima. Tako, kada se tumače krsni obredi, objašnjava se što znači odijevanje bijelom haljinom koju treba neokaljanu donijeti do prijestolja

---

krsna voda prilika da vjernik primi „dušu djeteta“. Tertulijan, s druge strane, predstavlja čistoću krštene duše kao uvjet za spasenje osobe. Ambrozije objašnjava da se Krist krstio u vodi jer je htio pročistiti vodu svojim bezgrešnim tijelom.

⁹ U engleskom postoji izraz za nezdravu hranu „junk food“, doslovno „smeće hrana“ (usp. https://en.wikipedia.org/wiki/Junk_food, pristupljeno 14. travnja 2024.). Tako se, slično govoru o tjelesnoj prehrani, može govoriti i o duhovnoj prehrani. A kao što ljudi u naše vrijeme znaju posegnuti za nekvalitetnom hranom tijela, kako su i duhovno izloženi ovisnostima o lošem duhovnom jelu i piću, tako znaju posegnuti i za nekvalitetnim čudorednim i duhovnim ponudama kojih ima u svijetu.

¹⁰ Usp. Toma Akvinski, *Summa theologiae* I^a-II^ae q. 89 a. 1 co. Naravno da sveti Toma govori o tome kako je riječ o slikovitom govoru, te kao što se može govoriti o mrljama i nečistoćama na tijelu, tako se slikovito govori o učinku grijeha na dušu koji je radikalno onečišćuje do mjere da duša izgubi svoj temeljni sjaj (*nitorem habitualem*). Zato on smatra da se, striktno govoreći, laki grijeh ne može nazvati mrljom (*macula*) jer on sprječava samo onaj sjaj koji se vidi iz kreposnih čina (*impedit nitorem qui est ex actibus virtutum*), a ne onaj koji proizlazi iz stanja duše (*habitualis nitor*), ali je zato teški grijeh nečistoća koja radikalno utječe na dušu.

našega Gospodina Isusa Krista, za život vječni. Djeci pak koja se još ne koriste haljinama, daje se bijeli rupčić uz te iste riječi, te katekizam tumači: „Prema svetim ocima, on označava i slavu uskrsnuća u koju kao po pravu uvedeni krštenici, i jasni sjaj kojim je prožeta duša krštenika, očišćena od mrlja grijeha; ali i nevinost koju krštenik treba obraniti za cijeloga svoga života.“¹¹

No uz ove temeljne tekstove svetog Tome i Tridentskog sabora, valja istaknuti i nekoliko tekstova suvremenog učiteljstva Crkve koje se također služi istim slikama kada govori o grijehu i potrebi da se duša očisti od njega i od svih štetnih učinaka koje on pretpostavlja. Tako Katekizam Katoličke Crkve kada govori o unutarnjoj pokori kršćana, veli da „osim korjenitog očišćenja koje biva krštenjem ili mučeništvom postoje i druga sredstva za postizanje oproštenja grijeha“¹². doista, na jednome drugom mjesto kada se govori o sakramentu Krštenja i krsnoj milosti, Katekizam veli da uranjanje u vodu „upozorava na smrt i čišćenje, ali također na obnavljanje i novo rođenje. Dakle, dva poglavita krsna učinka jesu očišćenje od grijeha i novo rođenje u Duhu Svetome.“¹³

U skladu s ovim i rimski su se prvosvećenici koristili simboličkim govorom koji ukazuje na grijeh kao nečistoću, a na krštenje i pokoru kao očišćenje duše. Na tom tragu bit će sveti papa Ivan Pavao II. koji će u enciklici *Reconciliatio et Paenitentia* isticati važnost sakramenata u pastoralu pomirenja i pokore, pa će progovoriti o krštenju kao o „spasenjskom pranju“ (*lavacro salvifico*) koje ima cijelu lepezu učinka među kojima valja istaknuti da krštenje ne uklanja nego obogaćuje pokorničarski element već prisutan i u Kristovu krštenju. Riječ je o sljedećim elementima: „obraćenju i uspostavljanju ispravnog reda u odnosima s Bogom, izmirenju s Bogom, po brisanju mrlje istočnoga grijeha i posljedično uključivanje u veliku obitelj izmirenih.“¹⁴ Isti papa sudionicima je tečaja pri Apostolskoj pokorničarni isticao važnost

---

¹¹ Pio V., Katekizam Tridentskog sabora, 192. Cjelovito internetsko izdanje na talijanskom jeziku jest na: https://cooperatores-veritatis.org/wp-content/uploads/2019/05/catechismo_tridentino_integrale-originale.pdf (pristupljeno 9. rujna 2024.).

¹² Usp. Hrvatska biskupska konferencija, Katekizam Katoličke Crkve, Zagreb, Glas koncila, 2016., 1434.

¹³ Hrvatska biskupska konferencija, Katekizam Katoličke Crkve, 1262.

¹⁴ Usp. Ivan Pavao II., *Reconciliatio et Paenitentia*, 27., https://www.vatican.va/content/john-paul-ii/it/apost_exhortations/documents/hf_jp-ii_exh_02121984_reconciliatio-et-paenitentia.html (pristupljeno 9. rujna 2024.)

sakramenta pokore u svjetlu univerzalnog poziva na svetost, ističući da on, zajedno s euharistijom prati hod kršćanina prema savršenstvu: „Po svojoj naravi krštenje sa sobom nosi očišćenje, bilo u činima penitenta koji otkriva svoju savjest poradi duboke potreba da mu se oprost i da se obnovi, bilo u izljevu sakramentalne milosti koja čisti i obnavlja. Nikada nećemo biti dovoljno sveti da nam ne bi trebalo ovo sakramentalno čišćenje: ponižna ispovijed, učinjena s ljubavlju, budi u nama uvijek nježniju čistoću u služenju Bogu i u motivacijama koje ga podupiru.“¹⁵ Primjereno ovom govoru o sakramentalnoj milosti koja čisti i obnavlja i papa Franjo u svojoj će apostolskoj pobudnici *Gaudete et exultate* govoriti o Božjem nadnaravnom djelovanju koje „čisti i prosvjetljuje“,¹⁶ čime će ostati na tragu prethodne crkvene tradicija koja o ljudskim grijesima govori kao o nečistoćama, a u Božjem djelovanju kao očišćenju duše.

2. KRISTOLOŠKI TEMELJ SLUŽBE OČIŠĆENJA

No odbaciti nečistoće i nepravde čovjek ne može sam od sebe, već to može učiniti samo uz pomoć svećenika, a on pak isključivo snagom Kristovom, jer je Krist prvi to učinio za čovjeka.¹⁷ Izvršivši svoje spasenjsko djelo, Krist je potom to isto djelo spasenja povjerio svećenicima, te oni, njegovom voljom, imaju istu zadaću uklanjanja nepoželjnog otpada i nečistoća iz života ljudi i cijeloga društva. Katekizam Katoličke Crkve govori o Kristovoj želji da njegova Crkva bude oruđem praštanja i pomirenja. Vršenje te vlasti povjerio je djelu apostola koje je za to i

¹⁵ Ivan Pavao II., Poruka sudionicima tečaja koji je otvorila Penitenzija Apostolica, 27. 3. 2004., https://www.vatican.va/content/john-paul-ii/it/speeches/2004/march/documents/hf_jp-ii_spe_20040327_apostolic-penitentiary.pdf (pristupljeno 9. rujna 2024.)

¹⁶ Usp. Papa Franjo, *Gaudete et exultate*, 24.: „Voglia il Cielo che tu possa riconoscere qual è quella parola, quel messaggio di Gesù che Dio desidera dire al mondo con la tua vita. Lasciati trasformare, lasciati rinnovare dallo Spirito, affinché ciò sia possibile, e così la tua preziosa missione non andrà perduta. Il Signore la porterà a compimento anche in mezzo ai tuoi errori e ai tuoi momenti negativi, purché tu non abbandoni la via dell'amore e rimanga sempre aperto alla sua azione soprannaturale che purifica e illumina.“ https://www.vatican.va/content/francesco/it/apost_exhortations/documents/papa-francesco_esortazione-ap_20180319_gaudete-et-exultate.pdf (pristupljeno 9. rujna 2024.)

¹⁷ Usp. Ljudevit Rupčić, Biblijski vid sakramenta pomirenja, *Služba Božja*, 15 (1975.) 4, 261–267.

izabrao i posvetio. Jer apostoli su bili poslani u ime Kristovo, a sam Bog vjernike nadahnjuje i zaklinje po apostolskom propovijedanju da odustanu od grijeha i pomire se s Bogom.¹⁸ No kako je do toga došlo da je Bog dao svećenicima ovlast po svome Sinu da otpuštaju grijeh, korisno je zaviriti dublje u povijest spasenja te vidjeti koji su temelji.

Ne treba doista nikada smetnuti s uma da je Bog čistio ljude od grijeha, to jest njihove savjesti od zla, do onoga konačnoga zahvata po svome Sinu, jer samo Bog može otpuštati grijeh (usp. Mt 9,6; Mk 2,7 i Lk 5,21). Dakle, Bog u potpunosti pročišćuje ljudsko biće, te se slobodno može reći, sve pretince bića i života, sve pore koje se imaju očistiti. Bog je jedini moćan i on čisti, pa i onda kad se služi ljudima da se ispuni djelo očišćenja, to jest izmirenja.¹⁹ On je, slikovito rečeno, čistač sve prašine, ali i svih drugih naslaga masnoće i nečistoće, kao i druge prljavštine koja se može uhvatiti za biće. Bog je čistač one prljavštine od koje se srce skori, kako kaže Sveto pismo kad govori o otvrdnuću srca. Srce se doista stvrdne od prljavštine grijeha zbog kojeg ljudske savjesti postanu neosjetljive na Božje podražaje. Nakon takvog otvrdnuća samo je Bog kadar obnoviti ljudska srca i duše, prodrijeti kroz njih i doći do najdublje pore oslobađajući ih od svega štetnoga.

Gospodin Bog, međutim, kako iščitavamo iz povijesti spasenja, nije čistio ljude samo na izravan način u smislu da je uvijek bilo nužno da ih čisti on osobno svojom rukom, već je poznato još iz Staroga zavjeta da izabire jedan rod – onaj Levijev koji je zadužen prinostiti žrtve za očišćenje svega naroda, prema propisima koje im daje po sluzi svome Mojsiju.²⁰ Bog je izabrao Levijevo pleme za svećeničko, te je levite i svećenike vrlo precizno zadužio da stoje na raspolaganju narodu za očišćenje, ali su oni prvi morali opsluživati obrednu čistoću kako je propisivao Zakon.²¹ Oni su prikazivali žrtve u šatoru sastanka i u Hramu pred Božjim licem kako bi omogućili pojedincima koji su upali u grijeh i slabost, ili su počinili neki propust, očistiti se od svega što je bilo nečisto u njihovim životu te potom živjeti pred Božjim licem čisto. U

---

¹⁸ Usp. Katekizam Katoličke Crkve, 1442.

¹⁹ Usp. Luka Tomašević, Službenik pomirenja, *Služba Božja*, 23 (1983.) 3, 218–236.

²⁰ Poslije tu službu Krist povjerava apostolima i svećenicima Novoga saveza.

²¹ Usp. Albert Vanhoye, Sacerdozio, u: Pietro Rossano – Fianfranco Ravasi – Antonio Girlanda (ur.), *Nuovo Dizionario di Teologia Biblica*, San Paolo, Milano, 1988., 1388–1390.

svim tim odredbama svećenici su bili ovlaštteni i imali su izravno zaduženje i ulogu izvršiti obred izmirenja grešnika s Bogom. Izo- pačeno ponašanje i zlo djelovanje ljude je činilo nečistima i stoga nepodobnima za susret s Bogom. Žrtva je bila sredstvo kojim se nečista osoba čistila i postajala spremna na susret s Bogom.²² Kod Židova, obredom je predsjedao veliki svećenik koji bi položio ruke na glavu jarca i na njege prenio sve grijeha naroda. Vjerovalo se da će ih jarac odnijeti potom izvan tabora, u pustinju, te će tako tabor biti očišćen od grijeha.²³ Ali osim tog obreda, postojale su i druge žrtve i obredi koji su služili za očišćenje grijeha naroda, no o svemu tome bilo bi nemoguće ovdje razglabati.

Što se pak tiče tih žrtava i očišćenja od grijeha, u Novom zavjetu najjasnije o tome govori Poslanica Hebrejima. U središtu pozornosti pisca Poslanice Hebrejima lik je Krista, Velikog svećenika Novog i Vječnog saveza, nadređenog anđelima i Mojsiju.²⁴ Stoga, ne bez razloga, pisac Poslanice Hebrejima, ovu službu osjeća velikom službom, uvjeren da je Krist Gospodin do kraja izvršio i ispunio sve zahtjeve velikosvećeničke službe očišćenja od grijeha. Naime, postojao je dvostruki problem. S jedne strane, žrtve koje su se prinosile u Starom zavjetu nisu bile prikladna zadovoljština pred Bogom, a, s druge strane, ni svećenici Staroga saveza nisu bili sposobni izvršiti cjelovitu zadovoljštinu, čak ni za sebe, a kamoli za cijeli narod. Zato će pisac Poslanice i reći: „Jer krv bikova i jaraca nikako ne može odnijeti grijeha.” (Heb 10,4). No ne samo ovaj redak, već cijeli prvi dio 10. poglavlja govori o tome te se može navesti i još jedan: „I svaki je svećenik dan za danom u bogoslužju te učestalo prinosi iste žrtve, koje nikako ne mogu odnijeti grijeha.” (Heb 10,11).

²² Slađana Babijanski, *Žrtve u Svetom Pismu, Kateheza: časopis za vjeronauk u školi, katehezu i pastoral mladih*, 34 (2012.) 3 – 4, 227.

²³ Usp. Lev 16. Levitski zakonik jedna je od knjiga Petoknjžja koja je u potpunosti posvećena objavljenu odredbi o žrtvovanju, svećeništvu i liturgijskim tradicijama. Opisuje najvažnije izraelske žrtve: žrtve paljenice, žrtve pričesnice, žrtve okajnice, naknadnice i prinosnice. Cilj navedenih židovskih žrtava jest oproštenje grijeha i očišćenje čovjeka. No i u drugim knjigama Petoknjžja donose su različite odredbe o žrtvama i prinosima.

²⁴ Usp. Eric F. Mason, *You are a Priest Forever*, Brill, Leiden – Boston, 2008., 18–19. Autor iz kristološke perspektive opisuje Mesiju kao svećenika koji ispunjava pro-ročanstva objavljena u Psalmima. Napose u Ps 2,7 i Ps 110,1, u kojima je sadržan nagovještaj o dolasku budućeg Mesije, budući da se podudara sa svjedočanstvom Poslanice Hebrejima 4,14, gdje je Krist prikazan kao svećenik koji ispunja svoje Mesijansko svećeničko poslanje.

Krist kao Veliki Svećenik prinio je, međutim, svoju žrtvu izvan hrama, na sramotnom oltaru križa, kroz čin poslušnosti povezujući nebo i zemlju (usp. Heb 10,10), dovodeći do ispunjenja sve stare žrtve i mijenjajući njihov smisao. Kristova žrtva i njegovo svećeništvo bitno su drukčiji jer su učinkovitiji. Zato će pisac poslanice Hebrejima, kada uspoređuje starozavjetno s njegovim svećeništvom, ovako zapisati o ulozi i službi velikog svećenika: „Svaki veliki svećenik, zaista, od ljudi uzet, za ljude se postavlja, u odnosu prema Bogu da prinosi darove i žrtve za grijeh. On može primjereno suosjećati s onima koji su u neznanju i zabludi jer je i sam zaogrnut slabošću. Zato mora i za narod i za sebe prinositi okajnice. I nitko sam sebi ne prisvaja tu čast, nego je prima od Boga, pozvan kao Aron.“ (Heb 5,1-4).

Autor Poslanice, dakle, govori da nitko sebi ne prisvaja tu čast da bude svećenikom, već se to prima od Boga. Biti svećenikom, prema tome, nije samo čast, nego to postaje služba, zaduženje, koje Bog daje. Nitko sebi ne prisvaja svećeništva, nego ga prima od Gospodina. Potom nastavlja o Kristu kao velikom svećeniku i kaže: „Tako i Krist ne proslavi samoga sebe postavši svećenikom, nego ga proslavi Onaj koji mu reče: *Ti si Sin moj, danas te rodih*“ (Heb 5,5). Krist je, naime, kao utjelovljeni Bog bio postavljen za svećenika da proslavi Boga svojim prinosom. Došao je s ciljem da otkupi čovjeka, to jest poslan je od Oca, da izvrši poslanje očišćenja od grijeha. Zato se za njega može reći da je jedini svećenik.²⁵ No, isto tako za nj reče, u ovome istom 5. poglavlju da je on u dane svoga zemaljskog života, sa silnim vapajem i suzama prikazivao molitve i prošnje Onomu koji ga je mogao spasiti od smrti i bi uslišan zbog svoje predanosti (usp. Heb 5,7). Ni Krista, dakle, nisu mimoišle suze, vapaji i patnje, jer je u suzama, vapajima prikazivao molitve i prošnje.

Spasenje po Kristu označuje, međutim, veliku prekretnicu u povijesti čovječanstva.²⁶ Njegovim spasenjskim djelom snaga zla pogođena je u srce. Krist je svojim uskrsnućem pokazao da je pobijedio grijeh, zlo i smrt te je to omogućio i svakomu tko se njemu pritetelovi. Osim što je po svetom krštenju oslobođen istočnoga i svih ostalih grijeha, kršćanin, jer je postao Kristov učenik, također mora znati važnost suočavanja s grijehom i nakon

---

²⁵ Usp. Xavier Léon-Dufour, *Rječnik biblijske teologije*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1980., 1307–1310.

²⁶ Usp. Luka Tomašević, Pomireni u Kristu, *Služba Božja*, 27 (1987.) 4, 321–329.

krštenja, jer iako ga je odstranio po ovom sakramentu, napast ipak stalno visi nad glavom.²⁷ Kad je riječ o grijesima, potrebno je razlikovati između grijeha zloće i grijeha slabosti, čak i teškog, koji lišava milosti, jer grijeh zloće izravno hoće da bude konačno, neprijateljsko odricanje Krista, dok obični grešnik iz slabosti, za sada u teškoj zloupotrebi slobode, doduše sama sebe (svoju oholost, svoju požudu) pretpostavlja Kristu, stvarno prestaje nasljedovati Krista, ali ipak nema direktnu nakanu ni volju da to bude konačno.²⁸ Kada grešnik očuva vjeru i nadu, on priznaje svoj grijeh kao grijeh i od njega se čisti, to jest zadobiva oprostene. Iskreno, on prihvaća Krista kao pravoga Gospodina, ne samo svojim djelima nego i svojom spasonosnom vjerom, i, nadajući se, vjeruje u Krista kao Spasitelja. Na taj način čuva sama sebe na Božjem putu na koji ga je doveo sam Gospodin.

3. DIONICI KRISTOVE SLUŽBE OČIŠĆENJA

Kao što u društvu postoji služba onih koji su dužni počistiti smeće i nered u ime drugih ljudi, tako je Gospodin predvidio da i u njegovoj Crkvi bude onih koji služe otklanjanju duhovne nečistoće pojedinca i društva. Isus je izvršio i završio svoje djelo na zemlji čisteći ljude od njihovih grijeha, dajući im svoj život (usp. Heb 1,3),²⁹ a njegovo poslanje nastavljaju njegovi apostoli, to jest biskupi i svećenici snagom sakramenta svete ispovijedi. Kao što komunalni radnici odvoze otpad iz društva, tako i svećenici *odvoze otpad* sakupljen u dušama vjernika kao Božji smetlari zadušeni za čistoću njima povjerenih duša. Polazeći od činjenice da je grijeh stvarnost koja nadilazi čovjeka, te da samo Bog može ukloniti grijeh s obzorja ljudskoga života, teološki zaključak neminovno nas vodi prema svećenicima i svećeništvu Katoličke Crkve. Naime, svećenici nastavljaju Kristovo djelo služeći između ostaloga uklanjanju grijeha iz života ljudi. Kao što

²⁷ Usp. Anselm Günthör, *Chiamata e risposta*, Edizioni Paoline, Milano, 1987., 712–716. Autor ističe Kristovu pobjedu nad grijehom kojom Krist obdaruje krštenika po sakramentu krštenja, ali isto tako ukazuje na to da je grijeh trajna prijetnja čovjeku.

²⁸ Bernard Häring, *Kristov Zakon. Opća kršćanska moralna teologija*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1973., 336.

²⁹ Više o tome: Marijan Mandac, Isus - Veliki Svećenik prema poslanici Hebrejima, *Služba Božja*, 47 (2007.) 2, 130–131. Autor ističe da je za pisca Poslanice Hebrejima čišćenje dovršen čin jednom u povijesti koji je Krist izveo smrću na križu i prolijevanjem krvi.

u društvu, oni koji čiste, služe drugima, i svećenici služe vjernicima za duhovnu čistoću, tj. služe im kako bi mogli u čistoći savjesti živjeti život i pristupati blagovanju Kristova Tijela i Krvi. Jedna od bitnih zadaća svećeničke službe jest da bude na raspolaganju svojim vjernicima za izmirenje s Gospodinom, potičući ih da se izmiruju s Gospodinom i da čiste svoje savjesti.³⁰ Nitko drugi tko nema Božje ovlasti ne može raditi ovaj „posao“ i uklanjati nečistoće uma i srca iz ljudskog života. Svećeništvo koje je Gospodin ustanovio zaduženo je tako brinuti se oko duhovnoga okoliša. Kao što komunalni službenici moraju biti kompetentni, organizirani, opremljeni i stručni kako bi pronašli rješenja za probleme prljavštine i onečišćenja na ulicama i poljima, tako i svećenici odgovorni za ovaj posao moraju biti kompetentni, organizirani, odgovorni i opremljeni i vješto čistiti duhovnu nečistoću iz okruženja iz ambijenta našega naroda i konkretnih ljudi koji su im povjereni u župama.

No, svećenici, premda su svećenici Novoga zavjeta koji su od Boga primili milosni dar i čast biti svećenicima, nisu lišeni ljudske slabosti. Međutim, od Boga dobivaju i snagu kako bi izvršili svoje poslanje. No, prije toga svaki se svećenik mora uhvatiti, sa svom ozbiljnošću, u koštac s grijehom živeći krjeposno. Ako je Krist bio bezgrešan, a On je sa silnim vapajem i suzama prikazivao molitve i prošnje, koliko više vrijedi za svećenike koji su obični ljudi da moraju paziti na svoj život, jer su slabi i grešni. Upravo jer su zaogrnuti slabošću, kao i starozavjetni veliki svećenik, trebaju isto tako s vapajem i suzama zauzimati se za one koji su im darovani i povjereni, jer bez vapaja i suza čak ni Krist

---

³⁰ Vrijedi opaziti da ponekad ni opsežniji i vrlo vrijedni traktati o svećeničkoj službi ne spominju ovu dimenziju, premda je autori, vjerujemo, ne dovode u pitanje. Tako npr. Davor Vuković (usp. *Pogled odozdo na svećeništvo*, Đakovo, 2020., str. 69–85) tek marginalno govori o ispovijedi dok ističe potrebu svećenika župnika i njegova služenja župljanima. Izvrsno je ukazao na to kako mora biti brižan, izravan, dobro poznavati svoje župljane, biti i živjeti s njima, slušati ih, ljubiti ih, biti milosrdan, razumjeti njihova pitanja i iskustvu, no tek na jednome mjestu veli da to uključuje i svetu ispovijed. Mladen Parlov (*Svećenik od Krista Crkvi darovan*, Split, 2015.) u zbirci od 15 znanstvenih članaka dotiče više pitanja koja se tiču svećeničke službe, ali nijedno poglavlje nije posvetio odnosu svećenika i sakramenta ispovijedi, premda na jednome mjesto govori o potrebi da se svećenik treba rado i često ispovijedati (str. 188). Gilbert Greshake (*Biti svećenik u ovom vremenu*, Zagreb, 2010.) tek usputno spominje da i u sakramentu pokore svećenik djeluje *in persona Christi* te da ljude vodi u zajedništvo s Bogom po krštenju i pokori (str. 252.) ili pak da dovodi ljude da imaju jedinstvo i mir po sakramentima krštenja, euharistije i pokore (str. 255.), ali sve završava s tim tvrdnjama.

nije ispunio djelo spasenja. Svećenici mogu ispuniti djelo spasenja ako se zauzmu za posvećenje svojih vjernika te silnim vapajem i suzama prikazuju molitve i prošnje za njih. Takva obveza proizlazi, iz poslanice Hebrejima te Pisac onda u sedmom poglavlju još produbljuje govoreći o Kristu kad veli: „Takav nam veliki svećenik bijaše potreban - svet, nedužan, neokaljan, odijeljen od grešnika i uzvišeniji od nebesa - koji ne treba kao oni veliki svećenici da danomice prinose žrtve najprije za svoje grijeha, a onda i za grijeha naroda. To On učini jednom, prinijevši samoga sebe.“ (Heb 7,26-28). Poslanica Hebrejima naziva ga, dakle, Velikim svećenikom (Hebr 2,17), iz čega se razvija teologija njegove žrtve na križu te je taj naziv prikladan da cjelokupno svjedočanstvo o Isusu, o njegovu odnosu s Ocem i Duhom Svetim, o njegovu životu u riječi i djelu, o njegovu odnosu prema starom Savezu i prema novom Božjem narodu, o njemu kao temelju naše nade, kao sadržaju naše vjere i kao izvoru ljubavi, dovede do točke na kojoj ćemo reći: Isus Krist jest Gospodin (Fil 2,11).³¹

Ni svećenici nisu sami po sebi pošteđeni grijeha, niti su zaštićeni nekim mehanizmom automatske zaštite od društvenog utjecaja, već su također osjetljivi na podražaje okoline u kojoj žive i iz koje su ponikli. Tim više za današnje svećenike vrijedi kada svetopisac veli da je potreban svet, nedužan, neokaljan, odijeljen od grešnika i uzvišeniji od nebesa. Svećenici su primili Kristovo svećeništvo, a narodu Božjemu treba takav svećenik poput Krista: svet, nedužan, neokaljan, odijeljen od grešnika i uzvišeniji od nebesa. Nažalost, svećenici su ipak zaogrnuti slabošću, ljudi koji moraju i za sebe prinostiti žrtve, danomice kako stoji u Poslanici Hebrejima. Štoviše, najprije za sebe. Ne smiju nikada izgubiti iz vida da su slabi i grešni te takvi potrebni žrtvenog prinosa za očišćenje grijeha.³²

³¹ Jadranka Garmaz, Prezbyter – služitelj i voditelj župne zajednice, *Bogoslovska smotra*, 80 (2010.) 3, 833–836. Isus im daje udio na svom poslanju i punomoći tako da apostoli, s jedne strane, djeluju na svoj jedinstven način, ali, s druge strane, njihovo djelovanje nije demonstracija moći u svagdanjem smislu, već izraz služenja. Ivanovo evanđelje izraze za služiti obuhvaća u izrazima za ljubiti. Simboličko pranje nogu na Posljednjoj večeri (Iv 13,1-11) osobiti je izričaj za to da Gospodin, kojem pripada najveći autoritet i koji kao dobar pastir vodi svoje apostole, u isti mah ljubi ih i služi im do toga da daje svoj život za njih.

³² Milan Špehar, Svećenik između Evanđelja i izazova suvremenosti od apologetike prema antropologiji, *Bogoslovska smotra*, 67 (1997.) 2 – 3, 269 – 291. Autor ističe kolika je važnost tjelesnosti jer i svećenik ima tijelo i jest tijelo. On osjeća preko tijela i na tijelu se manifestira njegov život. Štoviše, seksualno je biće te ima nagone i osjećaje. Njegova volja i njegova snaga ograničene su kao i kod

Svjesni toga svećenici trebaju ponizno prihvaćati službu koju Bog pred njih stavlja i zaduženje vezano s njom. Nemaju pravo zaboraviti ili zanemariti kakav bi morao biti onaj koji preuzima službu Kristova svećenika, koji djeluje *in persona Christi capitis*, u ime Krista Velikog svećenika. Za njega reče: svet, nedužan, neokaljan, odijeljen od grešnika i uzvišeniji od nebesa. A njegove odlike postaju zahtjev i cilj i svećeničke službe. Cilj je to do kojega sami dopiru sporo, a bila bi nasušna potreba da budu poput Krista. Zahtjev koji se pred svećenike stavlja da budu sveti, nedužni, neokaljani, uzvišeniji od nebesa nužno je provesti u život. Sveti Ivan, svjestan toga da su svi ljudi pred Bogom grešnici, to potvrđuje riječima: „Ako u svjetlosti hodimo, kao što je On u svjetlosti, imamo zajedništvo jedni s drugima i krv Isusa Krista, Sina njegova, čisti nas od svakoga grijeha. Reknemo li da grijeha nemamo, sami sebe varamo i istine nema u nama. Ako priznamo grijeha svoje, vjeran je on i pravedan: otpustit će nam grijeha i očisti nas od svake nepravde. Reknemo li da nismo zgriješili, pravimo ga lašcem i riječi njegove nema u nama.“ (1 Iv 1,7-10).

Ivan, razvidno je, i sebe uključuje među grješnike, svjestan toga da je i sam, premda apostol i Božji čovjek, očišćen Kristovom prisutnošću te bi bez Krista bio tek samo grješnik. Nikad nije zaboravljao da je imao grijeha i da ga je samo prisutnost Božjega Sina, to jest njegova Sveta Krv očistila od grijeha. No, upravo je to pretpostavka za hod u svjetlosti, kako veli Ivan, i uživati pravo zajedništvo međusobno, jednako kao i ono s Bogom. Krv Isusa, Sina njegova koja čisti od svakoga grijeha temeljna je istina svećeničkog života. Iz tog navještaja vidimo da Ivan doživljava svoje poslanje kao navjestitelja čistoće u Bogu, a sebe kao djelatnika koji je zadužen čistiti. Prema onome što on doživljava, razvidno je da je Bog onima koje pozva u apostolsku službu počistio iz života smeće, prljavštinu, slabosti.³³

Bog je snagom krvi Sina svoga, bio čistač svoje zajednice vjernika. Mrlja grijeha dušu odvaja od Boga koji je sama čistoća i svetost te otuda dolazi težina grijeha koji neminovno dušu prekriva tamom i nečistoćom.³⁴ Isus je dopustio da ga pogaze i pregaze

---

drugih ljudi. Kao psihosocijalno biće potreban je društva i neformalnog komuniciranja s drugima.

³³ Božidar Mrakovčić, Novozavjetno svećeništvo i njegov odnos prema euharistiji, *Riječki teološki časopis*, 35 (2010.) 1, 5.

³⁴ Marijan Mandac, Isus - Veliki Svećenik prema poslanici Hebrejima, *Služba Božja*, 47 (2002.) 2, 129-158. Pisac poslanice Hebrejima istaknuo je da je „čišćenje

u prašini, u blatu, te da ga razapnu kao posljednje ruglo ovoga svijeta, da bi upravo križem i krvlju očistio sav svijet.³⁵ Postao je doista slikovito rečeno otpad: prezreli su ga i odbacili, a tim činom on je sebe dao, da bude ono najniže u ovome svijetu i da se do te mjere ponizi da ga grešnici pod nogama pogaze. Upravo tim činom poniznosti i predanja, to jest darom svoje krvi, čisti sve potrebne očišćenja. Stoga je svetom Ivanu jasno kada propovijeda svojim vjernicima, i kada zapisa u poslanici, da se dogodilo ovo čišćenje. Sam Bog ponizio se dajući svoga Sina, da on svojim životom i svojim djelom očisti najprije nositelje apostolske službe, da bi oni mogli nakon toga vršiti svetu službu čišćenja. Istinski odnos s Bogom takav je da zajedništvo – doticaj s Bogom trajno čisti od grijeha one koji raskajano staju pred njega. Jer do čistoće ni svećenik ne dolazi sam, snagom svoje ljudske naravi, nego po zajedništvu s Ocem: Krv Isusa, Sina njegovog, čisti nas od grijeha.

4. OČIŠĆENI ZA ČISTOĆU

Čistoća ljudskoga bića nije naravno stanje, premda je u Božjem planu bilo tako. Glavna su obilježja čistoće prema evanđelju: nutarnja čistoća, jednaka za muškarca i ženu: zatim bračna čistoća vezana uz svetost i nerazrješivost ženidbe i napokon savršena ili herojska čistoća.³⁶ Ali čistoća ne bi smjela biti ni neko statično, to jest cementirano ili pasivno stanje. Čistoća farizeja u evanđelju bila je pasivna, statična čistoća. Kao neka vrsta samo-očišćenja u kojem se zadovoljilo sve formalnosti a zaboravila bit. Svećenici imaju veću potrebu da s Bogom ostvare trajni kontakt čistoće. Onaj tko je u doticaju s Bogom, on pred Bogom trajno osjeća zahvalnost za dar očišćenja. Trajna je zahvalnost svijest da ga Bog trajno čisti, to jest da ga podržava u aktivnoj čistoći. I ako prestane taj kontakt, kada čovjek prestane Boga doticati, tada prestaje i ljudska čistoća. I ne mora počinuti neki grijeh, jer

---

grijeha” djelo Utjelovljenoga Sina. To je čišćenje dovršeni čin koji se jednom u povijesti dogodio. Nema dvojbe da pisac na pameti ima Isusovu smrt na križu i prolijevanje Kristove krvi. Ta je krv očistila grijehe jer je krv novozavjetnoga Velikoga svećenika Isusa Krista.

³⁵ Time se na njemu ostvarilo proročanstvo Ps 22,7: „A ja, crv sam, a ne čovjek, ruglo ljudi i naroda prezir.“

³⁶ Josip Kribl, *Krepost čistoće, Crkva u svijetu*, 24 (1989.) 2, 188. Sv. Pavao naglašava da je nečistoća obilježje pogana, što kršćani moraju izbjegavati, jer su svojom čistoćom uključeni u Tijelo Kristovo koje je sveto, tj. Mistično tijelo, a to je sveta Crkva.

čim se udaljio od Boga, već je u grijehu. Lako se distancirati od onoga formalnoga grešnika i od grijeha, ali shvatiti da pojedinac čini grijeh samim time kad se udalji od Boga, to je nasušna potreba. Ako i ne počini neki drugi grijeh, već je nečist samim time što nije u zajedništvu s Bogom koji je vrelo čistoće. Bez Boga čovjek ostaje u svojoj ljudskoj površnosti i ispraznosti, možda umišljen u vlastitu svetost, i upravo time još grešniji i nečistiji jer ga ne (do)tiče Bog koji jedini može učiniti čistim.

Bog obnavlja čistoću, a svećenici u doticaju s njegovom krvlju, s krvlju Isusa Krista, (p)ostaju čisti. Istina je pak da i pozivatelji na pomirenje, poslužitelji Kristovih otajstava, navjestitelji i donositelji Božjega milosrđa i spasenja, trebaju pomirenje, milosrđe i spasenje, te i od njega žive (usp. 2 Kor 5,17-21).³⁷ Ne mogu održavati svoju duhovnu čistoću ljudskim snagama, jer je ona dar Božji i nju održavaju jedino u doticaju s Bogom. Stoga, jedino tako mogu vršiti od Boga povjereno poslanje da budu čisti čistači čovječanstva. Doista, kao preduvjet za kvalitetno vršenje službe čistača trebaju sami biti očišćeni, jer ako sami nemaju iskustva takve čistoće da Boga dotiču i da ih Božja blizina i doticaj s njime čisti te da ih potpuno prožima, da im ulazi pod kožu i prodire do zadnje pore, onda znači da nemaju snažno iskustvo Boga, to jest nemaju snažno iskustvo Krista u duši. U tom slučaju postaju lake žrtve ispraznosti, ljudske hladnoće i površnosti, i lako ih onda Zli može uvući u svoje mreže, učiniti da budu grešnici, koje potom razapinju drugi poradi onoga što su učinili.

Stoga, za svećenike postoji obveza koju sveti Petar zapisuje u svojoj poslanici: „Pošto ste posluhom istini očistili duše svoje za nehinjeno bratoljublje, od srca žarko ljubite jedni druge. Ta nanovo ste rođeni, ne iz sjemena raspadljiva nego neraspadljiva, riječju Boga koji živi i ostaje.“ (1 Pt 1,22-23). Vidljivo je iz ovoga teksta da temelj uspješnoga obavljanja vlastite službe, služ-

---

³⁷ Anton Tamarut, Svećenik kao pokornik, *Diacovensia*, 24 (2016.) 4, 571. Pavao se tako tuži na „trn u tijelu“ (2 Kor 12,7) te jadikuje: „Jadan li sam ja čovjek! Tko će me istrgnuti iz ovog tijela smrtnoga.“ (Rim 7,24). Službu milosti i milosrđa koju mu je povjerio novi Adam, Krist, on obavlja u tijelu koje mu je u baštinu namro stari Adam obilježen grijehom. Dakle, ni onaj koji je izabran ne smije reći da nema grijeha jer bi u tom slučaju sam sebe varao i istine ne bi bilo u njemu (usp. 1 Iv 1,8-10). U koncilskom dekretu *Presbiterorum ordinis* o službi i životu svećenika čitamo o prezbiterima koji „posvećeni pomazanjem Duha Svetoga i od Krista poslani, u samima sebi mrtve djela puti i posve se predaju služenju ljudima i tako, snagom svetosti kojim ih je Krist obdario, mogu napredovati do savršenog čovjeka“ (PO 12).

be čistača u društvu, to jest „duhovnog smetlara“ jest iskustvo poslušnosti istini. O tome koliko su svećenici Bogom očistili svoje duše, ovisi koliko će moći čistiti druge. Pošto su poslušnom istini očistili duše svoje za nehinjeno bratoljublje, mogu biti navještitelji Božje čistoće. Iz tog doticaja s Bogom i iz svijesti da ih je Bog očistio svojom istinom i krvlju svoga Sina, izvire im gorljivost duha koju trebaju posjedovati, a koja se u teologiji smatra krepošću i zove pastoralnom ljubavlju.³⁸ Ona svećenike vodi prema uspješnom čišćenju duhovnog okoliša vjernika po sakramentu svete ispovjedi, po čemu su donositelji i prenositelji Božje čistoće. Bog im je dao prikladnu sakramentalnu vlast, da vrše njegovo poslanje koje je jedino on kadar vršiti, te tom božanskom snagom vrše čišćenje svojih vjernika.

No, za svećenike mora vrijediti, ono što zapisa sveti Petar u Drugoj svojoj poslanici ovako: „Zbog toga, svi marom prionite, vjerom osigurajte krepost, krepošću spoznanje, spoznanjem uzdržljivost, uzdržljivošću postojanost, postojanošću pobožnost, pobožnošću bratoljublje, bratoljubljem ljubav.“ (2 Pt 1,5-6). Ako i za koga to vrijedi, cijeli ovaj niz što ga nabroja sveti Petar, onda to vrijedi za svećenike. Potom nastavlja: „Jer ako to imate i u tom napredujete, nećete biti besposleni i neplodni za spoznanje Isusa Krista.“ (1,8). Svećenici dakle trebaju biti prvi zauzeti cijelim svojim bićem, cijelim duhom za spoznanjem Isusa Krista. Njihova životna obveza jest biti u trajnom doticaju s Kristom, s njegovom krvlju, jer ih prožima, čuva čistima, što im daje pastoralnu revnost, da ne budu samo formalni izvršitelji obveza, već da budu iskreno zauzeti i plodni za spoznanje Gospodina našega Isusa Krista.

Sveti Petar potom nastavlja: „A tko toga nema, slijep je, kratkovidan; zaboravio je da je očišćen od svojih prijašnjih grijeha. Zato, braćo, to revnije uznastojte učvrstiti svoj poziv i izabranje: to čineći - ne, nećete posrnuti nikada!“ (1,9-10). Tim riječima sveti Petar ističe kako onaj tko nema ispravan osjećaj za Krista, to jest osjećaj i revnost za spoznajom njegova otajstva, iz dana u dan, propušta nešto vrlo bitno u svome životu. Tko god nema trajni kontakt s Kristom, slijep je i kratkovidan, te možda sebe pretvori u dobroga uredskog službenika ili nekoga tko precizno odradi svoju službu, svećenika koji ispunja zadaću koju je sebi zacrtao

³⁸ Šimun Šipić, Kako odgojiti pastoralnu ljubav prema budućem stadi, *Služba Božja*, 10 (1970.) 3 - 4, 173. Kršćanin, a svećenik pogotovo, svoga bližnjega ljubi radi Boga, jer u bližnjemu vidi izljev Božje ljubavi.

ili od drugih primio, ali, kako kaže sveti Petar, zaboravio je da je očišćen od svojih prijašnjih grijeha. I ako to zaboravlja, onda ne može učvrstiti svoj poziv i svoje izabranje, i onda možda netko otpadne od svećeništva zbog toga, ili pak možda zbog toga luta jer nema potrebnoga trajnog kontakta s Kristom, trajnog zajedništva i osjećaja da ga je zajedništvo s Kristom očistilo i omogućuje mu održati čistoću.

5. POSLUŽITELJI SAKRAMENTA ČISTOĆE

168

Grijev jest smeće koje treba otkloniti, jer grijeh je smetnja čovjeku koju sakrament ispovijedi otklanja te, možemo reći, da je ispovijed čišćenje smeća iz duše, a samim time svećenik jest smetlar. Mnogi zakoni očišćenja u Starom zavjetu nisu bili samo higijenska pravila, nego su ponekad bili i znak čišćenja od grijeha. Matej u svojem evanđelju ide korak dalje i piše da grešnik zaslužuje biti bačen u smetlište pakla (usp Mt 5,22; 10,28; 18,9).³⁹ Iako komunalni djelatnici rade s otpadom i prijavštinom, drže do svoje vlastite čistoće redovitim kupanjem, isto tako i svećenik brine za čistoću svoje vlastite duše i savjesti odlaskom na ispovijed.⁴⁰ Ispovijed je poseban oblik očišćenja, što su najbolje znali i isticali svetcu. Na primjer, sveti Antun Padovanski, govoreći o učincima ispovijedi, ističe ih nekoliko: asketska vrijednost, jer liječi i jača dušu da bi mogla svladati neuredne želje i osnažiti razum; posvećujuća vrijednost, jer čisti od grijeha te ispunja milošću Duha Svetoga.⁴¹

---

³⁹ Smrt podrazumijeva element suda. Biblija govori o sudu, o momentu odjeljenja dobra i zla, kao žita od kukolja, kada će jedni sjati kao sunce u kraljevstvu nebeskom, a drugi će biti bačeni da se spale (usp Mt 13,30-43). Riječ je o pravednu sudu Boga „koji će uzvratiti svakom po djelima“ (Rim 2,6) i kada će svaki od nas „za sebe Bogu dati račun“ (Rim 14,12), te dobiti „što je kroz tijelo zaradio, bilo dobro bilo zlo“ (Kor 5,10; usp Gal 6,8). Premda smetlište pakla definitivno je samoisključivanje vlastitim grijehom/nečistoćom od zajedništva s Bogom – daleko od lica Gospodnjeg. (usp. 2 Sol 1,9). Usp. Milan Šimunović, Kako nas poučavati o Eshatonu – posljednjim stvarnostima (smrt, sud, raj, čistilište, pakao), *Riječki teološki časopis*, 9 (1997.) 1, 160–179.

⁴⁰ Tako i Direktorij za službu i život prezbitera 53 (Kongregacija za kler, Ika, Zagreb, 1994.), nakon što govori o ispovjedničkoj službi svećenika, ističe da i sam mora poput svakoga dobrog vjernika ispovjedati svoje grijeha i vlastite slabosti, jer će, osobnim iskustvom osvjeđen u snagu ovog sakramenta, moći lakše drugima posredovati njegovu ljepotu.

⁴¹ Nikola Vukoja, Sakrament pomirenja u govorima sv. Antuna Padovanskog, *Služba Božja*, 50 (2010.) 2, 146.

Suvremena istraživanja pokazala su da je praksa priznavanja grijeha rasprostranjena u svim religijama, što opet fenomenološki svjedoči o rasprostranjenosti osjećaja za grijeh na univerzalnoj razini među svim ljudima. Isto tako valja znati da se jednim dijelom i psihoanaliza bavi problemom osjećaja grijeha i krivnje, te se u svojim postupcima služi psihoterapeutskim metodama čišćenja. No osim što i znanost potvrđuje da je fenomen grijeha univerzalno rasprostranjen, pa i onda kad ga svi ne nazivaju istim imenom i ne suočavaju se s njim na isti način, sveta objava i katolička vjera uče da čovjek sam po sebi nije dovoljno jak da se očisti od grijeha i njegovih natruha.⁴² Čovjek je, međutim, biće koje traga za transcendentnim i duhovnim te je svjestan da je grijeh stvarnost koja ga nadilazi pa da do njega dolazi od samih početaka ljudskog postojanja. Zato se ne mogu izjednačiti psihoterapija i ispovijed.⁴³

Premda svojim služenjem i liječi, svećenik se ne može svesti na psihoterapeuta. Naime, svećenik je najplemenitiji dio Kristova mističnog tijela; on je drugi Krist; oči, usta, jezik i srce Kristovo – po njemu Isus čuva svoje stado, govori ljudima, propovijeda evanđelje, daje život i blagoslove.⁴⁴ Svećenici nemaju pravo biti slijepi, iako su svi ljudi često slijepi i kratkovidni zbog svoje ljudske slabosti i propusta. Zbog važnosti njihove uloge, Bog im nije dao pravo da budu slijepi ili da zaborave da su očišćeni od grijeha. Oni koji opslužuju sakramente posvećenja nemaju pravo

⁴² Usp. Jakov Jukić, Antropološki aspekti ispovijedi, *Crkva u svijetu*, 13 (1978.) 4, 313. Autor tako navodi da, primjerice, u islamu postoji uvjerenje da pojedinac može biti sačuvan od kazne za svoje grijeha ako se pokaje (Tevba/Teoba) ili ako Bog odluči biti milostiv i oprostiti počinjene grijeha. Mogućnost „ispovijedanja“ u budizmu imaju samo osobe koji žive u samostanima, običnim vjernicima nije dopuštena, a značenje je pokajničko i pokorničko.

⁴³ Usp. Jure Jurić Šimunović, Ispovijed u odgojnom procesu čovjeka – vjernika, *Služba Božja*, 40 (2000.) 2, 205. Autor se poziva i na svetog papu Ivan Pavla II. koji poučava govoreći da sakrament pokore nije i ne smije postati psihoanalitička ili terapijska tehnika. Ipak dobra psihološka priprava u društvenim znanostima službeniku svakako omogućuju da bolje prodre u otajstveno otajstvo savjesti s nakanom razlikovanja – a to često nije lako – uistinu ljudskog čina, dakle, onoga s moralnom odgovornošću, od čina koji pripada čovjeku koji je toliko puta uvjetovan psihološkim mehanizmima – bolestima ili izazvanim ukorijenjenim nakanama – koji oduzimaju ili umanjuju odgovornost, često tako da ni sam subjekt koji djeluje nema jasan pojam o granicama koje dijele dvije nutarnje situacije.

⁴⁴ Usp. Jerko Šteka, Svećenik-tajna, *Služba Božja*, 3 (1963.) 2, 47–48. On je čovjek koji pravi ljudima most od zemlje do neba. On vrši najuzvišeniju socijalnu funkciju: usklađuje odnos Boga i ljudi. Mora mrziti grijeh, a dužnost mu je živjeti među grešnim ljudima.

biti nezahvalni za svetost koju im je Krist udijelio. Ako svećenici zanemaruju Božje djelo osobnog posvećenja, njihovi postupci mogu postati samo administrativni, hladni i službeni, dok njihovim svagdanjim susretima i zajedništvu s Kristom može nedostajati strast za Njegovom prisutnošću. Slične opomene koje daje sveti Ivan anđelu crkve u Laodiceji mogu se primijeniti i na njih: „Znam tvoja djela: nisi ni studen ni vruć. O da si studen ili vruć! Ali jer si mlak, ni vruć ni studen, povratit ću te iz usta. Govoriš: ‘Bogat sam, obogatih se, ništa mi ne treba!’ Ali ne znaš da si nevolja i bijeda, i ubog, i slijep, i gol. Savjetujem ti: kupi od mene zlata u vatri žežena da se obogatiš i bijele haljine da se odjeneš da se ne vidi tvoja sramotna golotinja; i pomasti da oči pomažeš i vidiš.“ (Otk 3,15-18) Iz citiranog teksta uočava se da pojam golotinje i bijele haljine ukazuje na problem duhovne čistoće pred Bogom. Ako se to zaboravi, u svjetovnim okolnostima života, moglo bi se pomisliti da je duhovna čistoća rezultat ljudske tehnike. Osiguravajući sebi zemaljske sigurnosti, mogu pasti u takav položaj da zaborave Boga koji je sve stvorio i koji je temelj svega i tako istovremeno zanemaruju stanje svojih duša, njihovu neprocjenjivu ljepotu i čistoću.⁴⁵

Poziv na ljepotu i čistoću njima je doista trajna zapovijed, ne samo kao oblik prigodne blagdanske pokore, već i kao trajno stanje žara srca i želje za čistoćom. Tu revnost za čistoćom svećenik stječe u izravnom iskustvu Božjeg čišćenja, iz čega proizlazi apostolska revnost za duše koja pretpostavlja apostolsku revnost za čistoću. Proces je stoga višestruk: uključuje svećenika, ali nije mehanički. Proces pročišćavanja kojim su pristupali ljudima u pokušaju da ih čiste nije samo mehanički i tehnički, a teološka tvrdnja da sakramenti djeluju *ex opere operato* ne može biti izgovor da ne vide potrebu svoje čistoće. Teološki gledano, sakramenti djeluju Kristovom snagom, ali nije nevažno kako se svećenik u svemu tome postavlja, jer je on djelitelj sakramenta.

Stoga nije svejedno kojim duhom pristupaju sakramentu. Da bi bili dobri ispovjednici, presudno je koliko sami imaju žara. I na njima je da maksimalno ulože sve svoje snage da povjereni im vjernici dođu do prave čistoće. Riječ svećenika ispovjednika, koji predstavlja Isusa Krista, čini penitenta sigurnim da je zadobio oproštenje i oslobađa od višestrukih oblika samoprije-

---

⁴⁵ Drugi vatikanski sabor naučava (usp. LG 8) da je Crkva uvijek potrebna očišćenja.

vare.⁴⁶ Za ovakav stav, kako nam pokaza Božja riječ, nužno je da svećenik ima iskustvo duhovne čistoće. To je čistoća koja nastaje u kontaktu s Bogom, u trenutku kada ih Bog dotiče. Kad Bog dotiče duše i kad osjete da su zahvaćene njegovom prisutnošću što čisti, teško da nakon toga mogu ne poželjeti svakom vjerniku da stekne isto iskustvo, da i on doživi taj Božji zahvat u vidu očišćenja, slično onom iskustvu o kojem su pisali sveti Ivan, sveti Petar i drugi apostoli. Jer je nedvojbeno da su apostoli, kad opisuju Božji zahvat prema vjernicima naviještajući im Krista, i sami bili svjesni očišćenja pred Bogom te stoga pravi svjedoci.

Zato proces duhovnog čišćenja koji im je povjeren, ovisi i o njima. Kojim duhom i žarom pristupaju sakramentu ispovijedi, na isti će način motivirati i svoje vjernike. Poznajući teologiju i primjere svetaca koji su imali uspjeha pri ispovijedanju, shvatit će da o njihovoj čistoći ovisi dobrim dijelom i čistoća onih koji su povjereni njihovoj skrbi. Zato što su svetcima pristupali ispovijedi iz ove perspektive, duboko dotaknuti, duboko svjesni Boga i njegova zahvata u svoj život, znali su točno što govore i mogli su poticati sa svom ozbiljnošću ljude da se čiste, da prolaze kroz ovaj mehanizam čišćenja koji nije mehanički proces podjeljivanja održavanja. I sami dopuštajući Bogu da im on, po svećenicima, bude čistač duša, druge su poticali bez ustezanja i oklijevanja. Nedvojbeno je da Krist oprašta grijeha raskajanom srcu, ali svećenici moraju poslužiti da pokornika potaknu na takvo pokajanje, da im budu primjer, da ga svojom riječju i svojim promišljanjem, svojim svjedočanstvom i svojim osjećajem za sakrament i za Boga, potaknu na iskrenost u procesu čišćenja, to jest na pouzdanje i otvorenost Bogu. Znamo da se i nakon tolikih ispovijedi može dogoditi da Bog prođe kroz vjernički život, a da ispovijed bude neplodna ako nije do kraja otvorio svoje srce.

Svećenika nije cilj u ispovijedi samo nešto odraditi, već očistiti savjesti i duše vjernika, a zatim ih potaknuti da unesu čistoću u svoje obiteljsko okružje, u međusobne odnose, te da Božjom snagom postanu posrednici istinske, duhovne čistoće svojim

---

⁴⁶ Stjepan Čovo, Ispovijed u životu današnjeg katolika, *Služba Božja*, 47 (2007.) 3, 318. Pomirenje uključuje potpunu obnovu onih kojima je ono dano i podudara se s opravdanjem (Rim 5,9 sl.) i posvećenjem (Kol 1,21 sl.). Prije pomirenja bili smo neprijatelji Božji, zbog našeg opakog ponašanja (Rim 1,30; 8,7), a sada se možemo „ponositi u Bogu” (Rim 5,11) koji nas hoće „izvesti preda se svete, neporočne i besprijekorne” (Kol 1,22); svi imamo „pristup k Ocu u jednome Duhu” (Ef 2,18).

životima. Činjenica je da vjernike Krist ne čisti automatski, niti kao nekom magijskom formulom ili čarobnim štapićem, to jest izgovaranjem formule oprosta. Sakramentalne riječi: „I ja te odrješujem od grijeha tvojih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga“, koje svećenik izgovara te gesta koja prati riječi odrješivanja, polaganje ruke i znak križa nad pokornikom, označuju izlivanje Duha Svetoga za oprostjenje grijeha, donose pomirenje i mir te vraćaju pokornika u zajedništvo s Bogom.⁴⁷ Čišćenje duše uvijek je osobni proces, a u tom osobnom procesu svećenik mora početi od sebe, primajući Krista. Vjernici će se složiti s ozbiljnošću svećeničkog navještaja Krista kad ga doživljavaju kao čistitelja ljudskih duša. Stoga je vrlo važno da svećenici sami prolaze kroz ovaj proces i uvijek mu pristupaju s oduševljenjem te teže za čistoćom svoje duše. Ako ovo zanemare i ako nisu ozbiljni i ozbiljno shvatili i prihvatili da je u svijetu oko nas mnogo nečistoće, teško će biti vjerodostojni svjedoci ispovijedi.

Ako svećenici ne shvaćaju da tamo gdje nema Boga postoji nečistoća, onda su i sami u velikoj opasnosti da se prilagode duhu ovoga površnog svijeta. Opasnost je u iskušenju na prvi pogled pomisliti da u svijetu možda postoji neutralan život, ili da također postoje neutralne dimenzije ili neutralna okruženja. Činjenica je da toga nema, dapače, tamo gdje nema Boga, na ovaj ili onaj način šire se nečistoće, ili se u njoj plete neka mreža zla i grijeha, u koju onda Zli uvlači kao skrivena, ali iskustvena i prijetuća stvarnost.⁴⁸ Čak i ako se na prvi pogled čini da iza neutralnosti nema nikakve nečistoće, Zli čovjeka uvlači na mala vrata nakon čega postaje žrtva svih nečistoća i prljavština koje kolaju svjetovnim mentalitetom i okolišem. Ako je Sotoni bio cilj Isusa uvesti u pad,⁴⁹ vjerojatno mu je onda glavni cilj zla zarazi-

⁴⁷ Davor Vuković, Odrješenie i pomirenje kao darovi Božje milosrdne ljubavi, *Diacovensia*, 24 (2016.) 4, 561–564. Svećenik je ovdje službenik opraštanja i pomirenja koji, iako nastupa osobno, te riječi odrješivanja izriče u *ja* obliku: „I ja te odrješujem“, čini to, prije svega, kao baštinik onoga autoriteta otpuštanja grijeha koji je Krist povjerio apostolima i njihovim nasljednicima. Papa Ivan Pavao II. na jednome mjestu ukazuje kako sakrament pomirenja donosi Božje oprostjenje božanskom snagom, bez obzira na osobnu zaslugu ili krivnju službenika sakramenta.

⁴⁸ Celestin Tomić, Zlo, demoni i sotona, *Bogoslovska smotra*, 46 (1976.) 3, 278. Sve kulture i društveni oblici poznaju ovu zlokobnu dimenziju ljudske stvarnosti. Zlo kao da je danas više prisutno i aktivno nego u prijašnjim vremenima.

⁴⁹ Božidar Mrakovčić, Mk 8,33 Odbacivanje napasnika ili poziv na nasljedovanje, *Riječki teološki časopis*, 29 (2007.) 1, 148. Marko ne precizira o kakvim je napastima bila riječ. U 3,20-30 Isus s pismoznancima raspravlja o naravi moći kojom

ti svećenike, njihove duše, odnosno odvojiti ih od Boga i učiniti ih ovisnicima o određenim nečistoćama koje se smatra beznačajnima, budući da svećenikov pad vodi u otpad drugih. Dobro vjernika mora biti dodatni poticaj da svećenici razborito djeluju i svjedoče, jer ako nisu osjetili snagu Kristove čistoće, ako nisu osjetili potrebu da budu do kraja čisti, Bogu predani, Bogu vjerni, teško mogu ostale vjernike do toga dovesti.

UMJESTO ZAKLJUČKA

Iz dosada rečenoga očito je da Krist u sakramentu ispovijedi ne djeluje mehanički, magijski, magičnim štapićem premda sakramenti djeluju *ex opere operato*. Nužno je svećeničko svjedočanstvo, nužno je ono što čitaju u Božjoj riječi, osjećaju kako ih je Bog zahvatio, očistio, prodro do zadnje pore bića. Tada znaju što čine i tada znaju što govore i navještaju. Tada sa svom ozbiljnošću mogu prionuti uz poslanje koje imaju i navijestiti vjernicima onu potrebu da i sami sa svom dubinom pristupaju Bogu. U tom slučaju mogu biti važna karika u lancu vjernikova duhovnoga dobra, to jest kvalitetnoga pokajanja i zdravih odluka.

Neupitno je da je Krist, bez daljnjega, veliki i jedini posrednik, ali je zadužio svećenike, da dar njegove čistoće nose ljudima kroz cjelovito osobno iskustvo. Ako oko toga svećenici ne nastoje, ako se ne nastoje čistiti i biti takvima kakvima ih Bog očekuje, normalno da će onda s mnogo manje intenziteta takvu poruku prenositi svojim vjernicima. Stoga je, doista, vrlo važna čistoća svećenika i kvaliteta njihova susreta s Kristom kao neka spona da bi se mogao dogoditi kvalitetan susret Krista i duša vjernika. U tom duhu zadaća je svećenika voditi brigu o sebi i o svojoj čistoći, biti iskreno u doticaju s Kristom koji otvara oči, koji liječi, koji zaodijeva svojom svetošću, svojim božanstvom i svojom velikosvećeničkom službom. On daje ovlasti, a daje i snagu da njegovo poslanje vrše na način koji on predviđa. Nema sumnje da je zahtjevno, a ponekad mora biti i bolno, ali kroz ovaj proces doista moraju prolaziti i proći i biti trajno u ovom procesu iskrenog zajedništva s Kristom, jer samo takvo zajedništvo čisti, dotiče, prožima, da bi onda mogli snagom tog zajedništva, vršiti

---

on izgoni zloduhe i tako pobjeđuje kraljevstvo Sotone. U objašnjenju parabole o sijaču Sotona pokušava uništiti Isusovo poslanje, odnoseći riječ o kraljevstvu koju on sije (4,15). Ukratko, Sotona je kod Marka predstavljen kao Isusov napasnik i neprijatelj.

svoje sveto poslanje među vjernicima. U tome im može pomoći molitva, kao što je i Isus pokazao svojim primjerom.⁵⁰ Osobnom molitvom i predanjem Bogu svaki svećenik može dublje doživjeti vlastito očišćenje kako bi pomogao ostalim vjernicima da se pročiste. Kao što su to činili apostoli, tako i svećenik mora njegovati duboku osobnu povezanost s Kristom, posebno preko molitve, proučavanja i nasljedovanja Kristove poslušnosti, njegove poniznosti, istinitosti, velikodušnog darivanja samoga sebe i dragovoljne spremnosti za poslanje koje mu je povjereno.⁵¹

Iskren i neposredan doticaj s Kristom znači dubinsko očišćenje duše, poput dubinskoga čišćenja odjeće. Nakon takvoga dubinskog čišćenja bića svećenici mogu biti na raspolaganju kao dobri ispovjednici. Važno je poći od dubinskog iskustva susreta s Kristom, te ne samo poticati vjernike nego doživjeti vlastitu preobrazbu i iskreno očišćenje da ne bude samo puka formalnost već temeljito pranje. Tada će i u vjerničkom čišćenju doživjeti radost jer su ih privukli bliže Kristu i omogućili da ih do kraja očisti i posveti, što je smisao svećeničkog poziva i poslanja. U tom duhu svećenici trebaju težiti zajedništvu s Kristom, a biti na potpunom raspolaganju svojim vjernicima.

---

⁵⁰ Taras Barščevski, Molitva i trajna formacija kao dužnosti u svećeničkom životu, *Vrhbosnensia*, 27 (2023.) 2, 217–244. Npr., kada se Isus povlači u pustinju prije svojeg javnog nastupa (usp: Mt 4,1-11; Lk 4,1-13); pri krštenju (usp.: Lk 3,21-22); pred izborom učenika (usp: Lk 6,12-13), prije nego što pita učenika što misle o njemu (usp.: Lk 6,12), kada se preobrazio pred Petrom, Ivanom i Jakovom (usp: Lk 9,28-29). Isus je provodio duge sate noću u molitvi (usp: Lk 6,12) ili se molio rano ujutro (usp: Mk 1,35; Lk 4,42).

⁵¹ Joseph Murphy, „Suradnici vaše radosti“ papa Benedikt XVI. o svećeništvu, *Crkva u svijetu*, 42 (2007.) 2, 253. Povezanost s Kristom, koja već postoji u najdubljim dimenzijama svećeničkova bića, mora biti živa u njegovoj svijesti i djelima. Na taj način ona mu daje jedinstvo i smisao života sred mnogovrsnih aktivnosti koje se od njega očekuju i ujedno mu daje unutarnju dubinu u svemu što čini. Kako se svećenički život ne bi izrodio u aktivizam, Joseph Ratzinger naglašava važnost molitve i kontemplacije, koje su, osim što vraćaju radost u Gospodinu, zacijelo najvažnije od svih pravih pastoralnih aktivnosti.

CLEANERS OF SPIRITUAL WASTE. CONTRIBUTION TO THE
THEOLOGY OF THE PRIESTHOOD

Abstract

In this paper, the authors discuss the role of priest as a cleaner of spiritual “waste” from the souls of the faithful. The paper consists of five parts. The first part shows sin as an impurity, resulting from resistance to God, which is evident from various sources: The Epistle of St. James, the Church Fathers and St. Paul’s Epistle to the Ephesians. In the second part the authors explain in more detail that sinners are cleansed by the power of Christ’s merits. They also show that the practice of cleansing from sin already existed among the Jews, as described in the regulations of the Pentateuch. Further, the writer of the Epistle to the Hebrews deals with the Pentateuch and spiritual purity in particular. In the Epistle to the Hebrews he described the figure of Christ the High Priest as the one who had fulfilled all the ancient sacrifices, and thus finally fulfilled the service of purification. Christ left to his Church the sacrament of penance, which may be also called the sacrament of “cleansing”, where the most responsible role is played by the priests as participants in the ministry of the sacrament. And this topic is pointed out by the authors in the third part. Priests who act in the name of Christ, the High Priest, are not themselves without human weaknesses and impurities, and they do not achieve purity only by the strength of their humanity, but through the communion with God in the sacrament of reconciliation. A priest must possess many virtues in order to perform the entrusted service of cleansing souls, which the authors explore in the fourth part, indicating that priests should have the experience of their own inner i.e. spiritual cleansing in order to better cleanse the faithful from sin. Emphasizing that man is impure, even if he has not committed any other sin, because he is not in communion with God, who is the source of purity, priests have the task not only of formal or mechanical purification, but of introducing and inculcating into communion with merciful God. Finally, in the last part, the authors warn of the fact that if priests neglect their own piety, if their role becomes administrative, they cannot carry out the entrusted mission of confession.

Key words: priests, priesthood, sacrament of penance, sins, cleansing of the soul